

גמ' קידושין (לה:) - נשים בהשחתת זקן
רב דניאל שטיין

א. גמ' מכות (כ:) - תני תנא קמיה דרב חסדא אחד המקיף ואחד הניקף לוקה, א"ל מאן דאכיל תמרי בארבליתא לקי, דמא רלך מני רבי יהודי היא דאמר לאו שאין בו מעשה לוקין עליו, רבא אמר במקיף לעצמו ודברי הכל, רב אשי אומר במסייע ודברי הכל.

ב. רמב"ם ספהמ"צ מנין הקצצר (מל"ת מ"ג-מ"ד) - שלא להקיף פאת ראש ככומרי ע"ז שנ' לא תקיפו פאת ראשכם. שלא להשחית כל הזקן כעובדי ע"ז שנ' ולא תשחית פאת זקנך. [השגת הראב"ד - לאו למקיף ולא לניקף לאו למשחית ולא לנשחת].

ג. גמ' נזיר (נז:) - אמר רב הונא המקיף את הקטן הרי הוא חייב, א"ל רב אדא בר אהבה לרב הונא ודידך מאן מגלח להון, אמר ליה חובה, תקברינן חובה לבניה, כולהו שני דרב אדא בר אהבה לא אקיים ליה זרעא לרב הונא וכו', במאי קמיפלגי, רב הונא סבר לא תקיפו פאת ראשכם ולא תשחית את פאת זקנך, כל שיש לו השחתה יש לו הקפה, והני נשי הואיל וליתנהו בהשחתה ליתנהו נמי בהקפה, ורב אדא בר אהבה סבר אחד המקיף ואחד הניקף במשמע, ואיתקש מקיף לניקף, כל היכא דניקף מיחייב מקיף נמי מיחייב, והאי קטן הואיל והוא גופיה לאו בר עונשין הוא דמיחייב, מקיף נמי לא מיחייב.

ד. רבנו בחיי (ויקרא י"ט, כ"ז) - "לא תקיפו פאת ראשכם ולא תשחית פאת זקניך" ע"ד הפשט טעם האסור כדי שלא יבטל הסימן שהקב"ה רשם במין הזכר כדי להבדילו ממין הנקבה, כי העושה כן הפך השם הוא עושה, כמי שזורע כלאים, ובכל מה שעשה במעשה בראשית כתב בהם "למינהו".

ה. זוה"ק (פר' נשא אדרא רבא אות ע"ב) - פתח ר"ש ואמר ווי מאן דאושיט ידוי בזיקנא יקירא עלאה דסבא קדישא.

ו. שו"ע (יו"ד סי' קפ"א סע' י"א) - פאות הזקן הם ה', ורבו בהם הדעות, לפיכך ירא שמים יצא את כולם ולא יעביר תער על כל זקנו כלל. (ואפילו תחת הגרון).

ז. רש"י למכות (כא.) - ת"ל לא תשחית - ומספרים אינן משחיתים שאין חותכין שיער בצד עיקר כתער.

ח. נימוקי יוסף מכות (ג: בדפי הרי"ף) - עד שיטלנו בתער. דכתיב ולא תשחית אבל במספרים מותר דלית בהו השחתה שהרי ניכר שם השער.

ט. שו"ע (סי' קפ"א סע' י') - אינו חייב על השחתת פאת הזקן אלא בתער, אבל במספרים מותר, אפילו כעין תער. הגה: ומ"מ נזהרים כשמסתפרין במספרים שיעשה היקף הגילות בחלק העליון מן המספרות ולא בתחתון, פן יעשה הכל עם חלק התחתון והוי כתער.

י. תשו' מנחת שלמה (ח"ב סי' צ"ז אות ו') - אך טעמא דמספקא לי הא מלתא הוא מפני שבאמת חלוק טובא מתער כי התער מוריד ממש את כל השער שבולט מהבשר ואילו במכונת גלוח מוכרח תמיד להשאר משהו ומה שנראה חלק כמו בתער הוא משום דדרך של מכונת גלוח להוציא חלק מהשער שטמון בתוך הבשר וכו' לחוץ, ומאותו השער שפיר נשאר מקצת בשער הגלוח אלא שאח"כ הוא חוזר ונכנס לתוך הבשר, ולכן נראה הבשר חלוק כמו בתער. ומספקא לי טובא מי אזלינן בתר סוף שנעשה ממש חלק כמו בתער או בת שער גלוח בהיא שעתא הרי נשאר מקצת מהשער בחוץ ולא דמי לתער דבשעה שמגלח הוא מוריד ממש כל השער ולכן איני יודע להורות בזה לא להיתר ולא לאיסור.

יא. רא"ש מכות (פ"ג סי' ב') - כי השחתת הזקן דוקא בתער ומדלא שמעינן לה מראשו אלמא הקפת הראש אפילו במספרים אסור.

יב. ים של שלמה יבמות (פי"ב סי' י"ח) - ועוד אומר אני, דאפשר, גבי הקפה, אפ"ל במספרים שאינו כעין תער, אפ"ה אסור וכו' וראוי להחמיר שלא לגלח כל עיקר, דמילתא דלא פסיקא היא.

יג. רמב"ם (פי"ב ע"ז ה"ו) - ופאה זו שמניחים בצדעים לא נתנו בו חכמים שיעור ושמענו מזקנינו שאינו מניח פחות מארבעים שערות, ומותר ללקט הפאות במספריים לא נאסר אלא השחתה בתער.

יד. רמב"ם (פי"ב ע"ז ה"א, וז') - אין מגלחין פאתי הראש כמו שהיו עושין עובדי כוכבים שנאמר לא תקיפו פאת ראשכם. דרך כהני עובדי כוכבים היה להשחית זקנם, לפיכך אסרה תורה להשחית הזקן.

טו. טור (יו"ד סי' קפ"א) - ואין אנו צריכים לבקש טעם למצות כי מצות מלך הם עלינו אף לא נדע טעמן.

טז. שו"ע (יו"ד סי' קפ"א סע' ג') - אינו חייב אלא בתער, ויש אוסרים במספרים כעין תער, ויש לחוש לדבריהם.

יז. בית יוסף (יו"ד סי' קפ"א סע' ט') - וכתוב בסמ"ג (לאוין נז) על דברי הרמב"ם שיש להתיישב בדבר משום דתניא בתוספתא דמכות (פ"ד ה"ד) יש תולש שתי שערות וחייב משום נזיר ומשום מקיף.

יח. רמב"ם (פ"ה נזירות הי"א) - נזיר שגלח שיערה אחת לוקה בין בתער בין בזוג והוא שקצצה מעיקרה כעין תער וכו' שנאמר תער לא יעבור על ראשו, ואם הניח ממנו כדי לכופ ראשה לעיקרה אינו לוקה שאין זה כעין תער.

יט. גמ' נדה (נב:) - שתי שערות האמורות בפרה, ובנגעים, והאמורות בכל מקום כדי לכופ ראשו לעיקרו.

כ. תוס' נזיר (מ.) - כעין תער שעוקר השער ומשחיתו מעיקרו.

כא. ביאור הלכה (סי' רנ"א ד"ה אפילו) - ובעו"ה מצוי שמעבירין את הפאות עד סמוך לבשרן ממש ואין משיירין כלל ויש בזה חשש דאורייתא והיה להם לשייר עכ"פ קצת מן הקצת.